Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Bogbinder-Laugs-Artickler : Hafniæ d. 16. May 1685.
Udgivet år og sted | Publication time and place: Kbh., 1685
Fysiske størrelse | Physical extent: 8 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

R Bogbinder-Laugs-Artickler. 1685.

32-271

32, 271.
Smaatryk.

Bogbinder-Laugs-ARTICKLER.

Hafniæ die 16. May Anno 1685.

Tryct hos Kongl. Mayest. oc Universit. Bogtr.
Joh. Phil. Bockenhoffer.

Dubebrye
156

WI Christian den Femte/ af Guds Naade/ Konge til Danmarck oc Norge/ de Venders oc Gothers/ Hertug udi Sleßvig Holsten Stormarn oc Dytmersken/ Grefve udi Oldenborg oc Delmenhorst/ Giøre Allevitterligt/ at eftersom Vi allernaadigst for got oc raadsomt hafver befunden/ adskilligt udi Laugene/ Saa vel her i Voris Kongelige Residence Stad Kiøbenhafn som ofver alt i begge vore Riger Danmarck oc Norge/ som til Misbrug oc adskillige Inconvenientzier kunde gifve anleding/ at afskafe/ Oc til den Ende for hvert Laug i sær/ nye Artickler at lade forfatte/ Hafver Vi Allernaadigst forundt oc gifvet/ saasom Vi oc hermed forunder oc gifver Bogbinderne efterskrefne Artickler, Hvor efter de sig allerunderdanigst skal rette oc forholde/ oc ey effter denne Dag understaae sig/ nogen nye Vedtegt eller anden Anordning imellem sig self at giøre/ Saa fremt de icke derfor vil Stande til rætte oc straffes som vedbør.

1.

Ingen maa sig af Bogbinder-Handverck ernære/ enten med noget Arbeide at betinge/ eller Svenne oc Drenge at antage oc holde/ førend hand hafver vundet sit Borgerskab/ oc er i Bogbinder Lauget indskrefvet/ Forseer sig nogen herimod/ bøde førstegang Fire Rixdaler/ anden gang dobbelt saa meget/ oc tredie gang straffes paa Kroppen.

2.

Bogbinderne skal hafve een Oldermand som samme sit Embede i toe Aar skal forestaae/ oc naar nogen af gaar/ da skal sambtlige Mestere/ Ved fleeste Stemmer/ tre af deris middel/ Magistraten paa Raadstuen foreslaae/ udaf hvilckede hafver een at anordne/ som dennem siunis best oc dygtigst dertil at være; Mens dersom ingen af de tre foreslagne/ dennem anstaar/ maa de een anden/ som de best eragter/ dertil beskicke.

3. Ol-

3.

Oldermanden skal alle de gamle oc unge Mestere som nu Borgere ere / oc Handvercket bruger / saa oc dennem som herefter i Lauget indkommer / ved Nafn lade antegne / saa velsom hvor de boer / paa det hand des bedre dennem kand vide at finde naar noget enten udi Boris eller Byens Ærender forefalder at forrætte / eller oc de / Bønhasere paa deris Handverck vil efterspøge; Oc paa det sligt des bedre kand exeqveris, hafver Oldermanden tillige med nogle af Laugsbrødrene at søge Boris Politiemester som da dend Anordning giør / at forskrefne Bønhasere vorder udsøgt / oc af dennem oppebaaret / dend / i den første Artickel ommeldte Straf / Mens hvis de dend icke strax betaler / maa de uden nogen hensende til deris Iurisdiction, hvor de antreffes / lade dennem paagribe oc henføre i Stadens Arrest-Huus / indtil de Bøderne betaler / oc skal bemelte fire Mestere som Oldermanden i saa maader til sig tager / hver Fierding Aar forløfves / oc andre Fire i deris Stæd igien af hannem nefnes / som samme Forretning skal i agt tage indtil det i Lauget er gaaen omkring.

4.

Naar nogen Bogbinder skal i Lauget antagis / da skal hand først giøre sit Mesterstycke / som skal være at indbinde een stor Bibel eller anden god Bog af hvad Materie hand self vil in Folio paa Median Papiir / forgylt / glat paa Bladene / i rød Saffian / reen oc næt ofver alt forgyldt paa Lædderit / med krum Stempel oc med fuldkommen Beslag / 2. Een god Bog in Qvarto Octavo eller Duodecimo forgylt paa Bladene / vel slagen oc paa zirligste oc beste Maade udi marbrered Bind indbunden.

5.

Skal oc Bogbinderne / hvis Bøger dennem blifver af nogen lefveret / vel oc forsvarligen indbinde / Thi forskærer de / eller i andre maader ilde handler dem / skal de betale Bogen / med mindre hand med dend som Arbeidet lader giøre / anderledes kand foreenes.

6.

Paa det oc / at Bogbinderne kand hafve des bedre Næring / Da skal det gandske være Boghandlerne oc Bogtryckerne forbudet / ved nogen Bønhasere eller Svenne / eller andre som icke er i Lauget / nogen Bøger at lade indbinde / Men hvis de behøfver noget at lade indbinde /

at

at de da lader det giøre ved Mesterne i Lauget/ forseer sig nogen af Ofvenskrefne herimod/ oc det dennem ofver bevises/ Bøde derfore første gang Fire Rix Daler/ anden gang dobbelt/ oc tredie gang (foruden at betale deris Bøder) straffes de/ som de der ey hafver villet efterlefve voris Forordning.

7.

Bogbinderne skal være til tengte at indbinde for Boghandlerne efter den nu satte Taxt, oc Arbeidet fra sig lefvere til eyeren til den belofvede Tid/ eller oc hand at vere berettiget til/ bemelte Bogbinder dend tredie deel for det fortingede Arbeid at afkorte/ Dog skal Boghandleren vere tilforpligted/ dennem efter deres Accord med reede Penge at betale.

TAXT.

Hvor efter Bogbinderne for deris Arbeide skal betales/ Nemlig for

	Marck.	Skilling.
En Foliant paa Sex Bøger Papiir til Ellefve.	3	8
Paa Fiire Bøger oc derunder	2	8
In Qvarto Median som Low-Bogen.	3	8
Ordinarie Qvart.	2	-
Median Octavo.	1	8
Ordinarie.	1	4
In Duodecimo.	1	-
In Sedecimo.	-	10 ell. 12 ß.

Hvorudi er at Consiederere/ at naar Materierne planeres/ skal der gifves Fire/ Sex/ Tolf Skilling/ eller 1. Marck meere efter Proportion af Bøgerne.

8.

Ingen Bogtrycker maa understaa sig/ nogen indbundene Bøger at selge/ ey heller med nogle andre Bøger at handle/ uden med de som hand self paa sin egen Bekostning oplegger oc trycker/ oc icke til Boghandlerne hafver kundet selge.

9. Ili-

Jligemaader skal det være Bogbinderne forbuddet/nogen Bøger/ enten at lade oplegge/ eller self fra fremmede Stæder nogen Materie forskrifve/ oc dend siden indbinde for at giøre dermed nogen Kiøbmandskab/men ofven bemelte 2de Posser/ Boghandlerne alleene at være tilladt/ forseer sig nogen Bogbinder herimod/ oc det hannem lovligen ofver beviises/ bøde derfor første gang Fire Rixdaler/ anden gang dobbelt/ oc Tredie gang (foruden at betale bemeldte dobbelte Bøder) straffis som de der ey hafver vildet Voris Forordning efterlefve.

10.

Skal det gandske være Boghandlerne saa vel som Bogbinderne forbudet/ nogen Danske Bøgger eller Latinske Skoele Bøger/ Autores undtagen/ oc som uden Lands ere tryckte/ her i Rigerne at indføre oc fal holde; Oc paa det at de ofvenbemeldte Bøgger/som her vorder trøgte oc indbundne/ fra fremmede kand kiendes/ skal alt deßlige/ naar det med Bogtryckerens oc Bogbindernis (som dem hafver trøgt oc bunden) Stempel er mercket/ iligemaade med voris Politie-Mesters Seigel stemples/ Befindis nogen/ tre Uger efter Forordningens Publication, deslige at falholde/som icke ere stemplede efterſom her ofven for er meldt/ skal deraf En tredie Part til Politie-Mesteren En tredie Part til Lauget oc En tredie Part til Børnehuset være forfalden.

11.

Dend Bogbinder som sidst i Lauget indkommer/ skal efter Oldermandens sigelse Lauget betiene/ oc tilsige til Vores/ Byens oc Laugets nødvendige Ærender/indtil een anden i hans stæd kommer/findes hand U-villig eller forsømmelig/ bøde hver gang Fiire Marck til de Fattige i Lauget/ mens blifver hand syg/ eller er udi lovlig Forfald/ da dend som næst for hannem udi Lauget er indkommen/at tiene som før er meldt/indtil dend anden self igien sin Gierning kand forrætte/ mens dersom fleere paa en Tjd indtages/ skulle hver af dem/ som for saadan Umage ville være frj/ betale til Laugets Fattige/oc dens Belønning som Lauget skal betiene/ Fire Rix Daler.

12.

Hvilcken Laugs Broder som vorder tilsagt for Oldermanden at møde/om de Ærender som Voris Allernaadigste Forordning af den 23.

De-

December 1681. ommelder/ oc hand icke møder til det Klockeslæt/ hand tilsiges/ bøde 12 Skilling til Laugets Fattige/ blifver hand borte en half Time ofver Tiden bøde 24 Skilling/ mens blifver hand en heel Time eller slet borte/ bøde tre dobbelt/ med mindre hand kand bevysse sig at hafve haft lovlig oc kiendelig Forfald.

13.

Hvilcken Mester i Lauget som reiser herfra Staden/ oc tager sin Boepæl i en anden Bye eller paa Landet/ oc blifver ofver Aar oc Dag borte/ oc hand det icke for hans bort Reise hafver haft med Magistratens oc Laugets Minde/ maa icke/ om hand igien kommer/ søge sit sted i Lauget/ uden hand Magistraten oc Lauget tilfreds stiller.

14.

Der som noget Arbeid hos nogen Mester i Lauget betinges/ da maa hans Laugs Broder icke ved noget Middel/ hemmelig eller aabenbare søge/ hannem Arbeidet at fradrage eller hannem derudi nogen indpas giøre/ giør nogen det/ oc det hannem Louligen ofver bevysses/ bøde Fire Rixdaler/ Lauget oc Børnehuset til liige deeling.

15.

Naar nogen Mester ved Døden afgaar/ skal det være hans efterlatte Hustru u-formeent/ Handtvercket ved Svenne oc Drenge at fortsætte/ saa lenge hun sidder u-gift/ oc sig ærligen forholder.

16.

Naar nogen Dreng begifver sig til nogen Mester/ Bogbinder Handt verck at lære/ da maa Mesteren hafve hannem hos sig paa forsøg een Maanet om hand er bequem til Handtvercket at lære/ oc vorder de da med hin anden paa begge Sider tilfreds/ skal der skriftlig Contract imellem Mesteren oc Drengens paa rørende oprettes/ oc i Oldermandens Bog/ strax hand antages/ indskrifves/ Nemlig for Dreng i Fem Aar/ naar hand ingen Lære-Penge gifver/ mens forstaar hand Latin/ da kun Fire Aar/ Forsømmer Mesteren at lade hannem indskrifve/ da bøde derfor til Laugets Fattige/ Fire Rix Daler. Naar oc Drengen som før er rørt/ hafver udtient/ maa hannem icke veigres at blifve Svend/ om hand er døgtig/ men dersom derom tvistes/ hafver Oldermanden med de Fire ældste Mestere at skiønne oc kiende/ om hand til Svend bør at antages.

17. Naar

17.

Naar en Mester ved Døden afgaar / oc hafver Drenge udi Lære / som icke hafver udlært / da blifver de hos Encken / efter dend med hendes Mand oprettede Contract / om hun Handtvercket ved Svenne fortsætter / men ofvergifver hun Handtvercket / oc hun dennem icke vil beholde / da skal de forblifve udi de Resterende Lære Aar hos hvilcken Mester dennem af Oldermanden blifver forordnet / indtil deres Læres udgang / hvo herimod gior / gifve Fire Rix Daler.

18.

Naar nogen Læredreng sine Lære-Aar / som forbemelt er / hafver udtient / Saa at hand er blefven kiendt dygtig for Svend at antages / Da skal hans Mester gifve hannem hans Lærebref / hvorefter hand enten her eller uden Lands paa sit Handtverck skal tiene fire Aar for Svend / oc end der foruden her i Staden it Aar for Mester Svend / førend hand maa blifve Mester i Lauget.

19.

Paa det de Svenne som med Sygdom blifver beladne / oc icke self hafver middel at underholde sig af i deres Sygdom / desbedre kand blifve hiulpen til deres Helbred igien / eller oc om de døer / de da kand blifve til Jorden Maneerligen bestedet / Da skal een hver Mester indeholde af sin Svends fortieniste fire Skilling hver Maanet / oc legge dennem i deres Laugs Fattiges Bøsse / som skal staa i Oldermandens Huus / hvortil hand skal hafve een Nøgel / oc tvende af de eldste Svenne tvende andre / hvor af da skal tages saa meget som i forskrefne tilfelde kand behøfves / mens ders om de kommer til deres Førlighed igien / skal de det / efter haanden som de noget fortiener / igien i Bøssen indlægge / mens om de ved Døden afgaar / da deres Begrafvelse / om de gandske ingen Formue eyer / af samme Tide Penge betales.

20.

Naar nogen Mester / hans Hustrue / Børn / Svend / Dreng eller Pige ved Døden afgaar / Da skal Oldermanden lade tilsige saa mange af Lauget som behøfves / efter Ordentlig omgang / at bære Liget til Jorden / oc er der nogen som for Alder oc Svagheds skyld / icke kand bære / da maa de forbigaaes / hvo ellers herimod gior / oc sider ofverhørig / Bøde hver gang een Rixdaler.

21. De

21.

De Bøder som i Bogbinder Lauget forbrydes/ oc Lauget tilkommer/ skal Oldermanden oppeberge/ oc dennem forvare i Laugets Fattiges Bøsse/ hvilcke siden til de nødtørftige naar fornøden giøres/ skal anvendes.

22.

I det øfrige / saa vitt som i disse Bogbinderne af Os Allernaadigste gifne Laugs Artickler/ icke expresse er ommeldet/ forholdes efter Vores om Laugene udgifne Forordning af dato dend 23. Decembr. 1681, oc hvad Svenne oc Drenge vedkommer / da efter dend om dennem udgifne almindelig Forordning af Dato dend 6 Maij 1682. Thi byde Vi hermed oc befale Præsidenter Borgemestere oc Raad/ sambt Byefogder i alle Vore Kiøbstæder som disse Artikler under vort Cancellie Seigl tilsticket vorder/ at de derofver alvorligen holder/ oc dennem paa behørige Stæder til Alles Efterretning/ strax lader læse oc forkynde; Gifvet paa vort Slot Kiøbenhafn dend 16. Maij ANNO 1685.

Under Vort Zignet

Christian.